

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

InsertiuniUn şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«

in

Blas.

Fóe bisericescă-politică.**Anul XII.****Blas 1 Novembre 1902.****Numérul 44.**

„Pereat justitia!“ ...

(Al.) Sciam până acum, că valoarea principiilor etice este eternă, dominând din lumea lor superioară slăbiciunile omenirii. Sciam, că toate în lume sînt nestatornice, că cerul și pămîntul vor trece, fără să se schimbe o literă măcar din etica creștină. Și aveam o dulce mângăere în credința, că ori cât de neputincioase ar fi „lucrurile de mîni omenesci“, ori cât de mari ar fi greșele, în cari zilnic cădem, — avem, drept îndreptar, legea eternă a etice, care stă neclintită la locul ei, ca o stea polară.

Și iată, că am pomenit vremea, când șovinismul patrioților nostri a ajuns la un grad atât de expansiv, în cât nu mai vrea să scie nimic de aceste principii, cari dominază destinele omeniei de atâtea veacuri, anunțând, ca unică dogmă mîntuitoare: „pereat justitia, sed fiat Hungaria!“

Nu ne-am opri asupra acestei enunțiațiuni categorice, dacă principiul din chestie nu s'ar fi accentuat în unul din cele mai fruntașe jurnale ungurești „Bud. Hirl.“, organ de caracter semi-oficios.

Glásuesce numitul jurnal despre stare materială sdruncinată a populațiunei maghiare, cu deosebită referință la proprietatea pămîntului. „Pe pămînturile estinse ale familiilor Zrinyi, Illéshány, Kapy, Gara și Rákóczi — zice numitul ziar — vedem stăpînire străină, care e departe de idealul nostru național, și rece față de focul vieții noastre naționale.“

„Cetescă ori cine lista oficială a proprietarilor de pămînt din Ungaria, și se va convinge, că numele străinilor dintr'insa constituie o durerósă elegie la adresa decadinții noastre materiale. Schimbarea proprietății a luat proporții atât de îngrijitoare, în cât însuși caracterul maghiar al patriei începe a deveni problematic, căci al cui e pămîntul, a aceluia este și țara.“

Ca să fim obiectivi, trebuie să constatăm din capul locului, că șirurile de mai sus conțin adevărul. Aristocrația

ungurească este, în mare parte, ruinată materialicesce, imensele lor domenii aũ ajuns în mîni străine; clasa de mijloc de asemenea stă slab, ceea ce se vedesce mai ales prin contingentul emigrărilor, ce crește în măsură îngrijitoare.

Drept concluse la aceste premise triste, „B. H.“ enunță: „Pămîntul țării trebuie să ajungă iarăși în mîni maghiare, dacă va fi lipsă, chiar printr'o nouă rucerire a patriei“. Trebuie să se dea cât mai mult pămînt Maghiarilor, estindénd după putință proprietatea lor. Să se dea pămînt țaranului, dar numai țaranului ungur „căci numai acesta e acomodat de a apêra patria ca militar, numai acesta e element destoinic pentru civilizație și cultivarea pămîntului“.

Și pentru ca să fie cu putință căpătuirea țărânimii maghiare, numitul ziar recomandă, ca pămîntul ce ar fi să se distribue, e de a se lua de la nemaghiari și de la cei ce nu vor să se maghiarizeze, ce e drept, nu cu forța, ci statul are să-i expropieze pur și simplu, solvindu-le prețul pămîntului.

Repetăm: nu tragem la îndoială premisele articolului numit; admitem și noi decadința materială a Maghiarilor.

Nu înțelegem înse, cum, într'o chestie atât de clară, „B. H.“ se lasă cu totul orbit de șovinism.

Me rog, în ale cui mîni aũ ajuns dominiile aristocrației maghiare? Cine a ruinat proprietățile clasei de mijloc?

Dacă „B. H.“ ar înțelege la acest loc pe Evrei — zice un jurnal românesc — ar dovedi nu numai curaj, ci și multă pricepere politică.

Noi înse nu putem face reserva această, de óre ce, articolul spune fórté lămurit, că despre nemaghiari e vorbă și despre cei ce nu vor să se maghiarizeze. Și spune articolul mai departe, că pămînturile luate de la aceștia să se distribue eschisiv țaranilor unguri Pentru ce numai ungurilor? Când anume s'a constatat, că numai aceștia sînt în stare să apere patria de nevoi, și că singur ei sînt destoinici de civilizație și cultivarea pămîntului?

Ce vină aũ naționalitățile, că și-au vărsat de atâtea ori sângele pentru țară și tron? Ce vină are țaranul român, în cât să i-se spună în față cea mai cutezată minciună, că adecă nu e destoinic pentru cultivarea pămîntului?

O vina mare, o vină, care în statul nostru constituțional trece drept crimă neiertată: că adecă e nemaghiar și nici nu are de gând să se maghiarizeze.

Și pentru acesta ne mai pomenită fără de lege, un jurnal de frunte unguresc, îl osindesce, ca statul să-i cumpere pămîntul — cu bani adunați și din a noastră sudóre — în cât să nu mai aibă o talpă de loc măcar, ci totul să trecă în mîni unguresci.

Este o stratagemă hazardată această, a cărei nelegalitate o recunoșce chiar „B. H.“ Dar ce mai e lipsă de dreptate, când măsurile de până acum s'aũ arătat neputincioase față de zdrobirea naționalităților? Dacă cu legea nu-i putem turti, să-i turtim cu alte mijloce, căci scopul sfîntesce mijlocele, și scopul — idealul de stat maghiar — sfînt este.

Luăm act de acéta nouă evoluție a sistemului de maghiarisare.

Ori cum, e un progres în sinceritate, când un jurnal așa de autoritativ ne spune așa de pe șleau, că nelegalitatea numai e stavilă, când vorba e de nemaghiari și de cei ce nu vrêu să se maghiarizeze. Față de aceștia sînt permise toate mijlocele!

Din parte-ne, nu ne intimidéză nici de cum, măsura acésta.

Convicția noastră, basată pe esperință istorică, ne spune clar, că temeliile împărățiilor nu în violență residă, ci în basa de drept.

Și ne mai spune istoria despre un principiu mare, care a dat' nascere și a nimicit state mult mai puternice de cât al nostru, rămânénd pentru toate timpurile singura temelie trainică a statelor:

„Justitia regnorum fundamentum.“

Cetiți! — BEN HUR — Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătore romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirii“.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor archidieceșani.

— Raport special. —

Conform promisiunii făcute, dăm în următoarele un raport detaliat despre decursul adunării generale a învățătorilor gr. cat. din Archidieceșă.

Martii dim. învățătorii sosiți în Blăș au luat parte la serviciul divin, oficiat în biserica catedrală. Era bine, credem noi dacă sta liturgie s'ar fi celebrat de membrii preoți ai acestei reuniuni și dacă cântările le-ar fi executat un chor, compus din elevii preparandialii săi chiar din învățătorii. Și asta din motivul, că s'ar fi ridicat puțin însemnătatea zilei.

După sta liturgie, la orele 9¹/₂, se deschide adunarea în sala de gimnastică, care ăra-și ar fi putut fi în cât-va împodobită, ca de sărbătoare.

Sînt de față: George Muntean, preș. I. F. Negruț, v.-preș. Ungur și N. Pop, secretari, Emil Sabo, controlor, Dr. Isidor Marcu, canonic, adm. prot. Iosif Lita, Iclod, Anrel C. Domaș, Dr. Ioan Rațiu, Eng. Pantea, Ang. Caliani, Vasilie Sueiș, protopretorul Simonffy, peste 30 învățătorii, învățătoarele de la școala de fetețe din loc, ș. a.

În cuvîntul de deschidere, preș. Muntean, arată importanța reuniunilor și marele progres, ce se poate ajunge prin ele, când între membrii există o unitate de vederi și solidaritate întru ajungerea scopurilor bune și folositoare și întru realizarea nobilelor ideale, mai înainte prefîpte. Scote la iveală relele, cari zădărnicesc ori ce activitate și amintesc mai ales pe acelea, cari se observă

printre învățătorii. Apelază la zelul și activitatea lor, întru delăturarea piedecilor, cari stau în calea progresului și termină, pomnind, că e fericite de a pute deschide a IV. adunare generală a reuniunii învățătorescilor.

La apelul nominal pentru constatarea membrilor prezenți, se relevă de toți faptul, că unele despărțeminte n'au ținut să se reprezinte. Așa din vre-o 28 despărțeminte, de abia 16. au trimis delegați

Petru Ungur, secret. I. cetesce raportul despre activitatea comitetului central. Am însemnat câte-va puncte.

Comitetul central a ținut numai o ședință. Biroul înse a rezolvat toate afacerile curente; așa între altele, a cerut de la Preav. Consistor, ca învățătorii să fie considerați din oficiu ca membrii ai senatului scolastic, ceea ce s'a și ajuns. A cerut asemenea să dispună Preav. Consistor, ca protopopii din 5 districte, să încasseze taxele de membri de la învățătorii și să le spezeze comitetului, — ceea ce ăra-și s'a făcut. A intervenit mai de parte la Preav. Ordinariate, să binevoiescă a recomanda sprijinirea „Foii scolastice“ învățătorilor din singuraticile diecese. Tot în acest scop s'a adresat și reuniunilor învățătorescilor. Până acum înse numai Preav. Ordin. Mitrop. a făcut destul acestei cereri.

Din celea hotărîte în ședința comitetului central, însemnăm că comisia, emisă pentru cenzurarea operatelor incuse la premii, a hotărît să conferescă 25 cor. operatului: „Cum poate să țină învățătorul paș cu progresul timpului“, — cu 15 cor. operatul prim. și cu 10 cor. al doilea operat, incurs la concursul „Disciplina ca factor principal în școala populară“.

Primul operat, al cărei autor e harnicul învățător din Aghîrbicîi, dl. Elie Câm-

pean, se hotărăse a se ceti în adunarea generală.

Tot în această ședință s'a admis propunerea desp. Coșocna, referitoare la înființarea unui curs suplimentar de cant și tipic.

Admiterea acestei cereri e de mare folos, considerând, că mai toți învățătorii sînt în același timp și cantori.

În sfîrșit să enumără temele de discutat la viitoarea adunare, conform §. 34. din Statute.

Raportul ascultat cu multă atențiune se predă unei comisii încredințate cu cenzurarea lui.

Se desfac apoi plicurile și se constată, că autorii premiați sînt Elie Câmpeanu, Toma Simu și M. Găzdac.

Din raportul cassarului se constată, că averea reuniunii a trecut peste cinci mii cor. deși numărul membrilor e de 623.

Atît raportul cassarului, cît și a redactorului se predă unei comisii spre cenzurare. Se constată, că afacerile foii merg slab, învățătorii n'o abonază sau nu o plătesc.

Cu acestea ședința I. se încheie, anunțându-se a doua pe după prânz, și până atunci se duc cu toții la banchet.

În ședința a doua comisiunile își fac referada asupra raporturilor prezentate, propunend aprobarea tuturor propunerilor. Se comunică faptul îmbucurător, că Rvsm. Dr. I. Marcu, canonic mitrop. s'a înscris membru fondator și că Dl. Iuliu Bardoși, a oferit un premiu de 10 cor. pentru cea mai bună lucrare din sfera economiei. Tot dl. Bardoși, prezent la această adunare, prezintă un proiect de statute pentru o reuniune de înmormîntare. Se hotărăse, publicarea în foie, spre a fi cunoscut de toți. De asemenea se primesce propunerea pentru revederea regulamentului intern.

FEUILLETON.

Trilogia lui Munkácsy.

Ecce homo.

Inima fiesce cărnă trebuie să fie pătrunsă de un adînc sentiment religios, în fața tabloului lui Munkácsy: „Ecce homo“. Arta creatoare a lui Munkácsy, pare a-și fi ajuns apogeul în opera această. Sublimul, idealul și realul se reoglîndesc în opera această, în cât trebuie să înțelegem, că un artist de geniu, care a adîncit toate tainele vieții, află în urmă înțelesul sublim al acesteia.

Tot ce este contrazicere în inima omului — poftele trupesci și imboldul credinței — este redat în opera lui Munkácsy într'un contrast isbitor. Tabloul acesta e o mare de sentimente și de emoții, dar în ultima analiză, totuși ne liniștesc și ne ridică la Dumnezeu, ori cât de agitat ar fi valurile mulțimei, totuși de asupra întregului chip dominază figura Mântuitorului în liniștea-I supra omenescă.

În balconul tribunalului vedem pe Isus cel batjocorit, scuipat și palmuit, în vesmînt de purpură, ținend în mîinile-I legate trestia, care simboliza în ironie puterea de rege. Și în vreme ce sîngele îi brăzdă fruntea și fața, la dreapta lui Isus, Pilat întorcenduse spre poporul agitat și arătand cu amîndouă mîinile spre Isus, zice, în cât ni să pare, că și noi îl auzim: „Etă Omul.“

De odată înțelegem întreg cuprinsul operei: Omul divinizat, Dumnezeu în trup omenesc. Două extremități într'o minunată unitate; Creatorul și creatura, Dumnezeu și omul într'o admirabilă armonie. Ceea ce la aparință să eschide reciproc, elementul omenesc și dumnezeesc ni-l arată în perfectă armonie penelul măestrului.

Figura principală din „Ecce homo“ este mai măestrosă, de cât cea din „Cristos înaintea lui Pilat.“ Și acesta e și explicabil, căci în tabloul acesta, să redă un stadiu mai înaintat a dumnezeescii tragedii. Numai aicea ni-se prezintă martirul în deplina lui sublimitate. Isus stă înaintea noastră îndurand cele mai gróznice chinuri. Și în aceeași vreme, din ochii ridicați spre ceriș putem ceti misiunea lui dumnezeescă. Ceea ce ne inspiră figura lui Isus în tabloul acesta este: armonia desăvârșită dintre omul mărginit și nemărginit a dumnezeire. Același lucru îl cetim și din cele alalte părți ale tabloului.

Mulțimea dinaitea balconului sberă, urlă și injură, împingenduse unii pe alții în cât la prima privire nici nu observă cât de artistic e aranjată. De o cam dată nu ne preocupă de cât plasticul contrast dintre liniștea dumnezeescă a lui Isus și sberătele mulțimii infuriate. Dar un ochi mai deprius înțelege îndată armonia contrastelor; căci dór sberătele mulțimii infuriate, scot și mai tare în relief superioritatea fără margini a lui Isus. — Cu cât mai tare vociferă și injură, mulțimea, cu atît mai maiestrosă să ridică sublima liniștea a Dumnezeu-omului. Ast fel batjocură și blâsfemia, nu este de cât un factor al evlaviei sufletesci.

În aceeași vreme observăm și un alt contrast. Furtuna această de mînie să is-

besce înse nu numai de figura sublimă a Mântuitorului, ci și de o altă stavilă, adecă de ostașii români. În jurul lui Isus, aflăm figurile ostașilor romani.

Un ostaș stupid se uită mînios la Isus. Altul stă pe treptele din dreapta ale balconului, răzimat de bariera de pîtră ținend în mîna dreaptă o lance. Al treilea stă jos dinaitea balconului, avend de asemenea lance în mîna. Cu toții să vede, că aș misiunea de a-l apêra pe Isus de eventualele atacuri ale mulțimei!

Mulțimea, deși la aparință e desordonată, totuși un observator mai dibaciș o poate împărți în două părți. Cea dintăi formeză un semicerc înaintea balconului, cuprindend în sine pe cei mai pătimăși și îndârjiți. Cea de a doua cuprinde figurii mai linișcite; între acestea figura principală este Maria, maica Domnului, cădend fără simțiri în brațele sfintului Ioan evangelistul. În grupul acesta principal deosebim alte grupuri mai mici. Înaintea balconului se află unul ingenunchiat și altul închinanduse. aceștia exprimă adorarea batjocoritore, ca și când ar zice: Etă Imperatul Jidovilor, căci pörtă cununa pe cap, numai cât cununa e de spin; are sceptru de domnie în mîna, numai cât sceptrul e de trestie. Ironia își ajunge culmea în figura ghebosului, care își ridică amândouă mîinile bucuranduse, că și el poate o ată batjocori pe altul. În fața figurii Mântuitorului această nenorocită caricatură, constituie unul dintre cele mai geniale contraste ale lui Munkácsy.

În acest grup se află și Magdalina, care privesc la Isus cu admirație și cu uimire. Întrégă ființa ei ne spune, că vede în Isus pe Mântuitorul trimis de Tatăl, ca

Miercuri se ține ședința a treia, la care le parte și Rvsm. Dr. Aug. Bunea, inspector scol. Partea cea mai mare a ședinței se ocupă cu discuția temei: aflarea mijloacelor pentru conservarea resp. înmulțirea cunoștințelor din scris și cerit. Discuția e foarte interesantă și leu parte la ea o mulțime de membri, ieșind la suprafață fel de fel de propuneri.

De încheiere prof. Negruț. propune pentru viitoră adunare temă de dezbătut: Causa decădenței poporului țaran și sanarea acelor rele.

Și adunarea se termină între viile aclamațiuni a celor de față. Se sperăm, că viitoră adunare va fi împărțită de un mai viu interes din partea membrilor, și că învățătorii nostri vor grăbi să se adune în număr cât de mare, pentru ca spunându-și fie care experiențele, să lucre toți cu un suflet la cultivarea poporului român.

Rap.

Revistă bisericească.

Bucovina. Episcopul titular Dr. Vladimir de Repta, a fost numit de Maiestatea Sa, Archiepiscop și Mitropolit în Cernăuți. După cum serie „Deșteptarea“ numirea acesta a fost primită cu multă bucurie în întrégă Bucovina și noului Mitropolit, la reînțorcerea din Viena, i-s'au făcut frumoșe manifestațiuni omagială. Dr. Repta, e archimandrit și administrator al archidiecesei Bucovinene. A fost născut la 1841 în Banila-rusescă. A studiat la Cernăuți, Bonn, Viena, München și Zürich. A fost multă vreme profesor de universitate în Cernăuți.

să reasumpere întrégă omenimea. Ceva mai departe de balcon se află Maria și sfintul Ioan. Vedem pe mama leșinată, dar în fața ei nu cetim numai durerea mamei; durerea întregului neam omenesc e redată în icôna ei și efectul să potențeză prin compătımirea gingașe, cu carea sfintul Ioan cuprinde în brațele lui pe femeia istovită de dureri. Și ca contrastul să nu lipsescă, vedem cum o femeie o privește batjocoritor și îi ride în față.

Interesantă e figura unei femei cu doi copii. Ea stă nemișcată, emoționată de dumnezeieșca tragedie. Un copil dorme în brațele ei: icôna poetică a nevinovăției, care rămâne neatinsă de evenimentele istorice. Mititelul de sigur nu are idee despre nerecunoștința omenirei, despre Isus cel batjocorit, scuipat și chinuit. Cel alalt copil mai mărișor, simțese că să întâmpă ceva extraordinar, și se prinde spăriat de haina mamei sale.

Chiar în dos se află un jidan bătrîn, rezimat de barieră, privind în gol, adincit în cugete. Înțelegem la ce să gândească. I-să descéptă conștiința, că Acela, care e batjocorit și desprețuit, este cea mai epocală figură a istoriei, ziditorul unei lumi nouă pe ruinele vechii Iudee. Ca și când bătrînul ar vedea desfășurându-se înaintea ochilor lui viitorul îndepărtat și ar vedea cum se ridică deasupra ruinelor lumii vechi stăpânirea sfintă și înălțătoare a religiei iubirei: a creștinismului.

Ast fel în figura acestui bătrîn, care încă nu e creștin, dar nici jidan numai e, artistul ne zugrăvesce lupta dintre lumea veche și lumea nouă. Inceputul de biruință al martirului Dumnezeuului-Om.

Revistă politică.

Afaceri interne. Proiectul de buget pe 1903, prezentat dieței de ministrul Lukács, are la ieșite suma de 1.090,462,670 cor. și la venite cu cor. 473.804. mai mult. Aprôpe mai la fie care minister s'au mărit cheltuielile față de trecut.

Opinia publică e agitată de un proiect de lege a ministeriului de honveđi, prin care, are de gând, să conchieme la serviciu activ și pe rezerviști. Adunările de protestare s'au început deja și par a deveni amenințătoare. Se vestese înse, că ministrul Fejérváry, ar fi declarat, că retrage proiectul. Totul pare o apucătură, spre a liniști de o cam dată pe dușmanii, de carî, sînt chiar și între guvernentali.

Correspondințe.

DE LA GHERLA.

(Instalarea noului canonic. — Filiala „Economului“ — și altele.)

— Octobrie 1902.

Sciú că Vê fac surprindere. Domnule Redactor, și de aceea înț leaú osteneá să Vê scriú. Din Gherla așa de rar publicați scrii în „Unirea“, de pare că Gherla n'ar fi centrul celei mai estinse diecese sufragane a bisericii unite, și pare că „Unirea“ n'ar fi organul cel mai competent al bisericii noastre. Am avut norocirea să umblu pe la Gherla în zilele trecute, și cu acest prilej am avut ocaziunea să aflu despre unele momente, carî merită a fi remarcate, cu atât mai virtos că din Gherla așa de puține vești ies în publicitatea românească.

Duminecă în 26 Oct. s'a făcut instalarea noului canonic, dl Dr. Octavian Domide. Numirea revrs. Dn Dr. Domide a fost o surprindere plăcută pentru toți. E încă așa de tinér, (de 33 ani). În cât cu dreptul denumirea sa a făcut surprindere, și e așa de bun, zelos și simpatie preot, în cât cu dreptul surprinderea denumirei sale se pôte numi plăcută. Cu atât mai plăcută că în ast fel de casuri, când ómeni tineri și zeloși ajung în poziții bisericești mai înalte, toți își fac iluzii de o mai vie activitate, de un nou avînt în mersul așa de greoiu al vieții noastre bisericești.

Instalarea tinérului canonic de bună speranță, s'a făcut într'un mod nu se pôte mai modest, în mica capelă a curții episcopesci. Escel. Sa Episcopul lipsia de la reședință, ast fel actul instalării ce s'a început la 11 óre, l'a condus canonicul Bene, în mod cât se pôte de simplu. S'a cetit diploma de denumire, apoi noul canonic a făcut profesiunea credinței. După acest sêrbătoreasc moment dl Dr. Domide a fost condus la statul sêu și introdus cu următoarele cuvinte: „Pe cum stalul acesta își măreșce onórea, ast fel și reverendisimă Frăția ta să-i măreșci decórea.“

Ocupându-și stalul, alătura de cel alalt „colegi“, noul canonic a rostit o scurtă, dar frumoșă și foarte potrivită cuvîntare, arătând sentimentele ce-i stăpânesc inima: sentimentul de mulțămîță ferbinte cătră Dumnezeu, care din nimicnicia sa l'a ridicat

între fruntașii poporului sêu apoi sentimentul de grațitudine, față de Episcopul sêu și de Monarchul nostru, pentru grațioșă denumire. Cuvîntarea plină de frumoșe sentimente și bărbătesci declarațiuni se încheie cu declarațiunea, că tot de una își va aduce aminte și de poporul, cărui aparține, și că va lucra pentru el necontentit spre ridicarea lui și fericirea patriei.

Frumoșă cuvîntare, care a ridicat la un nivou mai înalt actul modest al instalării, a atras aclamațiuni din partea pușinilor asistenți, martori ai acestui frumos act, care ar fi meritat mai multă publicitate. De față erau afară de cei patru canonici, numai profesorii Dr. Al. Gheție, Dr. Bojor, Domide, fratele canonicului, prof. la Năséd, Demian, directorul „Economului“ Bas. Podóba și protop. Clușului Dr. E. Dăianu, și alți doi, trei domni, cari toți au felicitat pe noul demnitar bisericesc.

Actul acesta, așa de însemnat alt fel pentru viața noastră bisericească, — de mirat — abia a fost observat și în Gherla, abia s'a sciut de el, abia s'a remarcat. Fie ca noul canonic, să facă prin faptele sale frumoșe, ca să fie cu atât mai remarcat pe viitor.

De odată cu instalarea noului canonic s'a instalat definitiv în Gherla și o instituție economică românească: filială institutului „Economul“ din Cluș. Această bancă românească a început de un timp să desvólte deosebită activitate și pe terenul strict financiar și pe cel cultural. În 1 Oct. a deschis masa studenților universitari în Cluș, acum a deschis o filială în Gherla, și promite cum aud, a înființa mai multe societăți sistem Reiffisen prin mai multe comune mai mari.

Filiala „Economului“ e așezată într'o casă din piața Gherlei, pe aceeași linie cu reședința episcopescă, în cornul pieței. O firmă mare, în trei limbi, anunță publicului rezidența ei. Conducerea filialei este concredută preotului din Iclod, Iosif Onciú, membru în direcțiunea „Economului“ și librariului Andreiú Todoran. Deschiderea filialei s'a făcut după legea creștină cu sfințire de casă, câte-va zile mai înainte, ér acum Duminecă s'a făcut inaugurarea festivă, din care prilej au venit aci directorul Bas. Podóba, membri de direcțiune Dr. Elie Dăianu și Dr. Amos Frâncu, avocat, comtabilul Căciulă, Ang. Giurgiú, cassarul Pop, și alții.

Din acest prilej s'a dat un prânz comun, la care au participat reprezentanții autorităților locale, reprezentanții celor alalte două bănci, și mai mulți onorațiori. Fie ca înființarea acestei filiale să fie un început norocos.

Dar revin la chestiile strict bisericesci. Deși s'a instalat acum un nou canonic, totuși capitul diecesei de Gherla nu este complet. Locul de preposit, rémas gol prin mórtea regretatului Papit, e încă vacánt. Se așteptă cu interes, cine va ocupa acest post și ce schimbări personale se vor mai face în urma acestei completări, cum și în urma denumirei de canonic a tinérului profesor și spiritual seminarial Dr. O. Domide.

De încheiere însemn, că Esc. Sa Episcopul, care de când cu serbările desvélirei monumentului lui Mathia în Cluș, a lipsit din reședință, s'a reîntors Duminecă în 26 Oct. d. a. acasă.

Peregrin.

În legătură cu celea de mai sus, dăm și următoarele notițe biografice despre noul canonic:

Noul canonic s'a născut în anul 1869 în comuna Rodna-nouă (Șanți) din fostul district grănițesc al Năsăudului, este așa dar descendent de al bravilor grănițeri. Districtul Năsăudului — ținut foarte însemnat în diecesă Gherlei, care cuprinde 44 comune, ce formară odinioară „Regimentul II român de graniță” — a dat Capitlului catedral de Gherla pe cel dintâiu canonic-preposit: Macedon Pop — fost vicar foraneu și Archidiaconul Rodnei, denumit de fericitul Pontific Piu IX. prin bulla apost. de dno 11 Decembrie 1857. Dr. Octavian Domide este deci al doilea canonic din fostul district al Năsăudului.

Școlile normale le-a făcut în Năsăud, tot aci a urmat și cele gimnasiale, până în clasa a VII. — ocupând pururea primul loc între conșcolarii săi și distingându-se între toți prin o minte ageră, prin un ingeniu strălucit. Ca student de clasa VII-a a fost ales și destinat de Escelența Sa Episcopul diecesan, pentru a fi trimis la Roma, unde ca alumn al Colegiului Grecesc de la s. Athanasii, avea să frecventeze cursurile filosofice și teologice de la renumitul institut „de Propaganda Fide”, ce a dat neamului nostru pe deceptătorii, luminătorii și apostolii românismului. După absolvirea cursului filosofic, a fost promovat la gradul academic de „doctor” în științele filosofice, apoi absolvând cursul teologic în anul 1891 a luat titlu aplauzele tuturor, laurea doctorală în s. teologie. În timpul petrecerii sale în cetatea eternă, se ocupă atât de mult cu științele filosofice și teologice în cât ajunse unul dintre cei mai distinși ascultători ai institutului, dovadă sînt mai multe dispute școlastice ținute de dînsul, pe cum și strălucitele esamene ce le făcea, admirat de toți. În luna Iunie a. 1891 se întorse în diecesă tînerul doctor în filosofie și teologie. Îndată a fost aplicat la seminarul teologic ca prefect de studii, și apoi în scurtă vreme fu numit și profesor de teologia dogmatică și de filosofia creștină.

În anul 1892 în luna lui Octombrie s'a chirotonit preot celibat, ér în anul 1893 i-s'a încredințat și oficiul de spiritual în același seminar.

În calitate de profesor și spiritual a lucrat cu mare zel, împlinindu-și pururea cu cea mai mare conștiințioasă datorințele și nisîndu-se din toate puterile, a cresce tînerul cler al diecesei, în spirit adevărat apostolic, după inima dulcelui Mîntuitorii.

Noul canonic e cunoscut peste tot ca un preot model, înzestrat cu cele mai alese virtuți preoțesci, pe cum și cu darul oratoric, ce frapază și pune în nîmire pe toți câți îl ascultă.

A dezvoltat activitate rodnică și pe terenul administrării bisericesci, ca membru în mai multe dicasterii eclesiastice și în timpul din urmă ca asesor consistorial.

Dorim tînerului canonic — primulul doctor în capitlul gherlean, ca bunul Dumnezeu să-l țină întru mulți fericți ani, ca să pîta lucra și în venitorii cu apostolicul zel, ce-l caracterizează, spre înaintarea și prosperarea diecesei și neamului românesc.

* * *

Sfințirea bisericii

din Topa-Sân-Craiu.

Tractul Clușului, 23 Octombrie.

Dintre parochiile tractului Cluș, până acum numai trei au avut ocazia de a vedea în mijlocul lor pe noul șef al tractului, pe Preaon. Dr. E. Dăianu, despre a cărui instalare în noul oficiu am cetit în „Unirea” și alte fol. Mai întăiu l'a vădut Feneșul-săsesc, în care s'a prezentat încă în ziua

instalării sale, spre a asista la sfințirea școlii celei noue. Apoi în 21 Septembrie l'a vădut Nădășelul, unde a fost invitat anume spre a sfinți o frumoasă cruce, ridicată de un credincios de acolo la marginea satului. Despre serbarea această a Nădășelului, care a lăsat de bună samă o neștersă amintire în popor, mă mir că nu s'a scris nimic. Eū de astă dată nu voi să descriu de cât serbarea, ce a avut loc în 19 Octombrie din prilejul sfințirii bisericii în Topa-Sân-Craiu, care e parochia cea mai extremă spre miază-noapte din tractul Clușului.

Sfințirea era să se facă mai întăiu în ziua Înălțării Stei Crucii, apoi în 12 Oct. dar din diferite cauze s'a amănat. S'a hotărît definitiv pe 19 l. c. Des de dimineață modestul sat fu inundat de credincioși din toate comunele din jur. Se făcură șetre pe uliți ca la tîrg și liniștira și mica comună de altă dată, luă acum o înfătoșare extraordinară; cu deosebire jurul bisericii era îndesnit de privitori, cari admiraū biserica cea frumoasă. Și într'adevăr, că într'un sat săracuț ca Topa-Sân-Craiu, în care toate casele și superedificatele sînt învechite și coperite cu paie, biserica cea nouă, mare, de zid, cu gust făcută, e de admirat și face multă cinste atât poporului, care a jertfit relativ foarte multă muncă și avere, cât și harnicilor conducători: parochul Ioan Bochiș senior și cooperatorul Ioan Bochiș fiul său.

Pe la 7 ore sosi și protopopul, făcînd o surprindere plăcută, care înse imediat se atrică, declarînd că se simte foarte rău în privința sănătății. După ce se odihni puțin în casele parochiale, unde fu primit cu toată dragostea de venerabilul preot și ai săi, se începu ca pe la 8 ore ceremonialul sacru, pe care dl protopop, delegat al Escelenței Sale Mitropolitului, se încordă să-l conducă însuși. Sfințirea apei o făcu asistat de vre-o 8 preoți și 2 diaconi. După ce binecuvîntă biserica o predete destinațiunii sale prin o cuvîntare largă, foarte potrivită, arătînd însemnătatea bisericii, apreciînd meritele credincioșilor și preoților din comună și interpretînd bucuria părintescă a Escel. Sale Mitropolitului și a Preaven. Consistor pentru buna înțelegere și jertfa harnicilor noștri credincioși din Topa-Sân-Craiu, întru ridicarea acestui sfînt locaș. La sfîrșitul acestei frumoase cuvîntări, insufletitul protopop împărtași tuturor binecuvîntarea arhierescă.

Liturgia fu celebrată cu solemnitate de mai mulți preoți, ér la capet Mult On. Basiliu Podobă, directorul „Economului” din Cluș, rosti foarte o frumoasă cuvîntare populară, arătînd poporului cu potrivite pilde și comparațiuni însemnătatea și binefacerile bisericii. Prin improvisația această foarte succesă, și care a durat 3 sferturi de oră, părintele Podobă a făcut o impresie bună asupra miilor de credincioși.

De abia la 12 ore s'a sfîrșit serbarea religioasă, când poporul se împrăstie din nou în comună. Preoțimea și inteligența se întruni în casele parochiale, unde fu foarte bine primită la masa ospitală a preoților locali. N'au lipsit nici toastele în mijlocul veseliei generale. Însuși dl protopop reculegîndu-se, din nou rosti un avîntat toast pentru Sfinția Sa Papa și pentru Mitropolitul nostru iubit. M'ași

încerca să reasumez acest frumos toast în următoarele:

„Sîntem întruniți la această ospitală masă din prilejul fericit al binecuvîntării unei noue biserici. Trimis de iubitul nostru Mitropolit ca să sevrșesc actul sacru al binecuvîntării, am venit aici, deși eram deja cuprins de slăbiciunile unei indispoziții serioase și Vă mărturisesc, că am simțit o adevărată mîngăiere și o deosebită bucurie, când de sus de pe deal am zărit această modestă comună și am vădut, cum credincioșii noștri din toate părțile curgeau cete cete pe toate poterele, pe toate căile și văile acestui ținut, ca să asiste la sfînta slujbă a sfințirii de biserică. Dar biserica este nu numai zidirea cea cu patru pereți, ci este mai ales alcătuirea aceea dumnezească a societății omenesci, cea mai perfectă între societăți, care e legată prin aceea-și credință, aceea-și dragoste, acela-și scop și aceea-și conducere. Și în momentul acesta fericit, sufletul meu eliberat pe un moment de slăbiciunile trupesci, sboră de parte de aici, acolo, unde sînt centrele, șefii bisericii noastre ca societate. Gîndul meu se oprește pe un moment pe malurile Tibrului, la vechia și eterna Roma, mama și stăpîna noastră. Această cetate, a cărei origine legendară se reduce la cei doi frați gemeni, pe cari ura și a pismei răutate îi ridică unul contra altuia spre a se repune; această cetate a ajuns a fi stăpîna lumii, centrul marelui împărății romane. Și când împărăția această uriașă începu să incline spre ruină, Dumnezeu se îngriji să trimită Romei o nouă strălucire, o „stea divină”, cum zice Alexandri în „Giuta latină”, care însemnănd o nouă epocă în viața ei și a omeniei întregi, să o facă centrul unei împărății și mai mari, capitala lumii creștine.

Dumnezeu a dispus, ca sfîntul Petru, — în a cărui corabie, după cum s'a cetit în sfînta evanghelie de azi, a intrat Domnul nostru Isus Christos, ca să predice poporului, — să-și îndrepte corabia vieții spre Roma și să ocărnuiească de acolo, ca mai marele apostolilor corabia bisericii întregi.

Dumnezeu a dispus, ca s. Petru, această pîtră, pe care Isus a zidit biserica sa, pe care porțile iadului nu o vor învinge, să sfințescă și să curătească cu scump sîngele său de martir Roma această păgână, care ast fel renăscută să devină centrul creștinismului universal. De Roma această se legă întregă biserica ca societate. De Roma această se legă poporul nostru prin origine și prin sîngele său, prin limba și credința sa.

Și dacă am rătăcit, perduți prin aceste văi ale munților din Orient și ne-am despărțit de mama noastră, de sînge și credință, Dumnezeu a dispus, ca după vremuri să revenim la sînul ei și să ne renascem și noi la nouă viață și ca Români și ca creștini. În Roma această stăpînesc cu cea mai estinsă suveranitate urmașul sfîntul Petru, mai marele patriarhilor și episcopilor, căruia a fi supus este o mândrie și cu care a fi în legătură însemnă o tîrie. În special actualul pontific Leon al XIII-lea e recunoscut și admirat de toată lumea ca un geniu al civilizațiunii creștine, ca o adevărată „lumină din Ceri” (lumen de coelo). Pentru acest părinte al creștinătății, care cu o privire providențială cuprinde

tote chestiunile de viață ale omenimei, care în dragostea sa îmbrătoșează toate popoarele de pe fața pământului și în inima cărnii și poporul nostru are un colț de iubire călduroasă, pentru acest adevărat părinte ridică plinul pocal ca să trăească încă la mulți ani!!"

Aclamațiunile adevărat însuflețite au urmat acest cuvânt. Immediat oratorul continuă vorbind pentru Blaș. Fiul Romei, orașul întemeiat și dezvoltat de spiritul unirii cu Roma, prin arhierii bisericii noastre. Oratorul face cu admirabile cuvinte apoteosa Blașului, ca oraș românesc, ca centru de literatură și cultură cu vechi tradiții românești și făcând să treacă pe dinaintea ascultătorilor toate figurile mari din tractul Blașului, de la Inocențiu Clain până la Vancea, și apoi termină închinând pentru actualul Metropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa.

După vii aclamațiunile toastază venerabilul preot Ioan Bochiș senior pentru protopopul, ca delegatul Mitropolitului.

Vasile Podóbă, vorbește pentru preoții din Topa-Sân-Craiu harnicii conducători ai poporului, espunând frumoasa chemare a preoților peste tot.

Dr. Tamaș avocat în Hida, închină pentru țărani „sărăci dar de omenie” din Topa-Sân-Craiu și pentru curătorii bisericii.

Au mai vorbit preoții G. Lehene (din Arghiș), Petru Dan (din Stobor), Galiș (din Cuzăplac tractul Almașului), învățătorul pensionat Mocian (din Almașul-mare) și alții. La 2 ore s'a ridicat masa și protopopul pleacă imediat spre Cluș între urările de bine ale tuturor.

Getu.

Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramurș.

(Continuare.)

În aceea adunare s'a decis înființarea preparandiei române din Maramurș. Tot atunci s'a decis a se cere de la În. Erariu ca don căsile numite Szegedy din piața Sighetului, cu un teritor de 4 jug. Intravilan. Acele case și intravilan, multămită zelului neuitatului Iosif Man, s'au și dobândit, adecă Maiestatea Sa bunul nostru Împărat și Rege Apostolic cu rezoluțiunea prea înaltă din 13 Aprilie 1861 a binevoit a dona intravilanul de sub Nr. 168 din piața Sighetului, prețuit atunci la 12000 florenți, pentru poporul român din Maramurș, pentru înființarea preparandiei române cu espressa poruncă, cum că căsile și intravilanul donat să se potă folosi numai spre scopul menit.

După acesta în adunarea din 3 Septembrie 1861 s'a decis a se face statutele „Asociațiunei pentru cultura poporului român din Maramurș.”

Pentru facerea proiectului de statute s'a emis Michail Pavel vicar, Petru Lipscey asesor la Tribunal, Ioan Fabian și Petru Mihályi advocați.

Proiectul de statute s'au făcut și s'au primit, dar între schimbările politice de pe acele timpuri s'au aprobat numai în 10 Iuliu 1868.

Ast fel în 1861 s'a înființat cea dintâi „Asociațiune pentru cultura poporului român” din patrie și în specie din Mara-

murș, fiind asociațiune noastră cea mai vechiă din patrie.

Binefacerile acelei asociațiunii a fost și sînt neapuse de mari. În an. școl. 1861/2 deja s'a înființat preparandia română din Sighet, sub dirigința vicarului Michail Pavel și a zelosului profesor Ioan Bnșite, bărbat învățat din Transilvania.

A fost lucru greu înființarea preparandiei române din Sighet, dar mai grea a fost susținerea ei. Înce multămită zelului bărbaților fruntași români, a clerului și a poporului și mai ales a vicariului Michail Pavel, aceea preparandia a susținut 10 ani numai și numai din ofertele poporului român din Maramurș.

Îndată cu înființarea asociațiunei și a preparandiei române din Sighet, s'a emis subscriere și în anul prim s'a subscris aproape 7000 florenți.

Din preparandia română din Sighet au eșit în cei 10 ani 120 docenți bine calificați, dintre cari nuți vietuesc și azi. Cum că acei docenți au fost la cu-mea misiunii lor pot adeveri bărbații aceia, cari au eșit din școlile conduse de dinșii.

În școlile din Maramurș s'au sistematizat plățile docenților și le-au cuprins acele docenții bravi, în cât pe la 1870 deja școlile populare din Maramurș, după cele de la Năseud, au fost cele mai laudate din diecesa Gherlei, ceea ce se poate adeveri cu rescrise episcopesci și a inspectorilor școlari.

În anul 1870 înființându-se în Sighet o preparandie de stat și făcându-se pașii pentru strămutarea preparandiei de la Năseud la Gherla, ca să fie o preparandie diecesană, a fost cu neputință a se susține preparandia română din Sighet. Drept aceea Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramurș, a început a dezvolta activitatea sa pentru înființarea unui internat pentru pruncii școlari.

Spre scopul acesta s'a esoperat o rezoluțiune prea înaltă din 17 August 1872 în înțelesul, careia Maiestatea Sa apostolico-regească a binevoit a concede, ca fondul dăruit de preparandia română să se folosească pentru zidirea și înființarea unui convict român.

În adunarea generală din 20 August 1872 pentru efectuarea zidirei internatului s'au ales un comitet stătător din membrii: Vasiliu Mihalea vicecomite, Paul Lipscey jude la tribunal și Dr. Ioan Mihályi fise comitatens.

(Va urma.)

Calendarul „Unirii”.

—***—

Anunțăm cu bucurie cetitorilor nostri apariția calendarului „Unirii”.

Pe o estindere de 180 pagini, format 8° mare, calendarul prezintă o lectură foarte variată. În afară de partea calendaristică, relevăm rubrica „Morții nostri”, unde aflăm schițate datele biografice ale fericitului în Domnul Episcop Pavel, ale fostului canonic mitropolitan Dr. Ioan Rațiu, și ale fostului rector seminarial Basiliu Rațiu. Urmază apoi partea literară: Poesii de Coșbuc Eminescu, Enea P. Bota, Emilian; schițe și nuvelete de Sienkiewicz (traducere), A. C.

Domșa, Tulius, Simin etc. Urmază apoi partea umoristică, și pe o estindere de 20 de pagini partea economică.

Partea literară este precedată de „Șematismul provinciei mitropolitane”, cuprinzînd de închiere date statistice relativ la administrarea fondurilor noastre, și a tuturor instituțiunilor noastre culturale.

Ast fel prezentându-se calendarul „Unirii” este o lectură distactivă pentru ori cine și este o carte indispensabilă pentru preoții nostri.

O recomandăm cu căldură cetitorilor nostri, cu atât mai virtuos, că broșura — de 180 pagini — costă numai prețul bagatel de 25 cruceri + 5 cr. porto postal!

Noutăți.

Ministrul Vlăscescu și-a continuat inspectia asupra școlilor. A fost adecă la Brașov și de acolo la Sibiu. La Brașov a vizitat gimnasiul și cele alalte institute românești; la Sibiu teologia, preparandia, școla de fete. Peste tot locul s'a interesat mai ales de progresul în limba magiară.

Revista „Albina” din Bucuresci a împlinit, nu de mult cinci ani de existență, dezvoltându în acest restimp o activitate rodnică și multilaterală și fiind favorabil apreciată de toți cetitorii săi. Începînd cu M. Sa Regele Carol. Comitetul de inițiativă, în fruntea cărnii sta dl Petru Gârboviceanu, s'a completat în decursul acestor cinci ani și azi redacțiunea are de president pe valorosul bărbat Ioan Kalinder și încă 10 membrii, între cari scriitorii de frunte, ca Gârboviceanu, Coșbuc, Dulfu, Adamescu, Moga și o mulțime de colaboratori. Dar ceea ce e mai interesant, e că revista și-a încheiat anul cu un fond de peste 14 mii lei, un lucru ne îndatiat la noi. Dorim succese depline și pe viitor, cu atât mai mult, cu cât o revistă de popularizare, cum e și „Albina”, face prețioase serviciile, mai ales poporului țaran.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș. Duminecă în 26 Octobrie a. e. și-a ținut adunarea generală de toamnă sub presidial D-nei Elena Nestor v. presidentă. Adunarea a fost cam slab cercetată, așteptam ce cel puțin membrii din loc să se prezinte în număr mai mare. Ziua adunării generale ar trebui să fie zi de bucurie, și cum am scris și în primul nostru din Sâmbăta trecută despre adunarea învățătorilor, adunarea generală să fie locul, unde să ne înțelegem și sfătuim, combinând cele bune și folositoare la propășirea neamului. Din raportul prezentat de comitet, s'a putut vedea, că acesta e conștient de chemarea sa și se nisuesce a corespunde întru toate. Reuniunea are 133 membri, fondatori, pe viață, ordinari, ajutători și onorari. Înființată de 12 ani, are deja un capital de 9400 cor. cu toate, că a împărțit ajutoare în suma de aproape 6000 cor. În anul acesta încă a votat pentru ajutorarea fetițelor sărace de la școla din loc 200 cor., ér pentru anul școl. viitor s'au luat în budget 400 cor. Fundațiunea „Ana Vlăsca” aflătoare sub amministrazione Reuniunii, are un capital de 561 cor. 30 fl., ér fundațiunea „Leontina F. Negrutiș” de 881 cor. 50 fl. Din aceste încă a împărțit în anul acesta elevelor sărace 65 cor. 90 fl. Cu acesta ocaziune s'a ales comitetul pe un nou period de trei ani. Pe lângă membrii cei vechi, cari au fost realeși, s'a mai ales D-na Ana Szmigelski, ér între bărbații de încredere Dr. A. Chețian.

Necrolog. Barna Emilian, elev de cl. IV. gimn. și Barna Constantin, cl. II. fii învățătorului din Spătac, au murit unul după celalalt, fiind atinși de scarlat.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—28 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Anul 1844, petrecut la studiul filozofiei în liceul din Blaj, pentru Papiu, este un timp de mare și necontestabilă însemnătate. Afirmăm pe baza, că în anul acesta vine în atingere mai de aproape cu toate acele mari și decisive învățături, care umpleau sufletul lui Bărnuțiu și a celor alături soții ai săi, toți profesori tineri, care cu mare efect zela pe vremea aceea într-o creștere, luminarea și deșteptarea tinerimei studioase de la renumitele școli din Blaj.

În ale noastre școli din Blaj, prin învățăturile lui Bărnuțiu și a celor alături profesori, absorbite cu un entuziasm indescriptibil de către tinerimea studioasă, se întărește în el mai întâi acel adevăr mare, neresturnabil, înțeles de toate națiunile culte și luminate, că „știința numai în limba maternă se poate învăța cu folos.“

Aci se convinge el mai pe sus de toate, că și în limba română încă se pot învăța științele înalte și se pot preda cestiuni de drept și filozofie, convingere câștigată într-un timp, când limba privilegiată pentru a preda în ea toate științele înalte, era pretutindenea limba latină.

Tot aci află, spre marea sa mulțămire, introduce limba română în liceu, în vremea aceea, când nici chiar ungurii nu cutezau să introducă în școlile ungurești limba lor națională.

Pe băncile școlilor de aici învață el cu o însuflețire încă nesimțită până acuma „drepturile cele înăscute personale de libertate și egalitate“, și aceasta atunci, când „Românul încă nu era socotit de persoană după legile țării“.

Cu un cuvânt în școlile Blajului întâmpină el pentru prima oară o lume nouă, cu nouă cultură, cu o cultură adevărat națională, care schimbă esențial întreaga ființă și gândirea lui ducându-o spre o direcție curat românească.

Fără îndoieală, aci în Blaj prinde prima oară schiinteie, în forme declarate, focul sacru, de care înconștii și până acum încă era plin sufletul său.

Într'acest mic și modest, dar vechi și însemnat centru de cultură românească, devenit deja tradițional la toți Românii din Transilvania, prin învățăturile egite de aci, se intrupă în el în trăsături marcante acel strălucit ideal național, pentru a cărui realizare a muncit viața întreagă cu nemărginit dor, cu rară abnegațiune, cu zel neobosit, cu pătrundere adâncă, cu vastă știință și cu rodnice și de toți admirate efecte, dezvoltând în toate o nelindatinată activitate prin uriașă expansiune a eminentelor sale talente.

Poate și fără a fi studiat în Blaj, încă devenia mare, căci nu-l lipsea talentul, și nici zelul de muncă, dar anevoie credem, că în aceea măsură și în aceea direcție s'ar fi dezvoltat în cazul acesta, cum de fapt s'a dezvoltat.

Zicem, nu e fără putință, ca agerul său talent și fără conlucrarea acestor școli încă s'ar fi ridicat la mari înălțimi. Spiritul său poate și airea ar fi luat un falnic sbor spre mărite lucruri: dar cu toate acestea marea și binefăcătoarea tulburare a școlilor din Blaj, a lumațiilor și înfăcărațiilor profesori de la aceste școli, este netăgăduită asupra lui.

Deja ca student e mai mult, mai superior de cât cum, după datină, e un student; fapt adevărit prin date sigure. Venerabilul canonic mitropolitan și în strălucite virtuți îmbetrănitul Ioan Rusu, coetan și sot de școală al său în liceul din Blaj ne-a dat niște informațiuni foarte interesante în punctul acesta. Reamintindu-și figura nemuritorului său amic, în elogiile termină spune, că între toți studenții de filozofie, deși cel mai tiner, Papiu era cel mai deștept, cel mai străduitor, cel mai serios și tot odată și cel mai modest între soții săi.

Tot de la acest coleg de școală al său șcim, că până când cei alături amici și conșcolari ai săi își plineau timpul liber cu diferite petreceri și distracțiuni juvenile, el nici când pentru ast fel de lucruri nici timp, nici înclinațiune nu avea. Altele îl preocupau. Petrecea des și mult în societatea profesorilor săi, în special în societatea lui Bărnuțiu, care era idealul său și la care și el încă era în mare preț pentru talentele sale, pentru serioasa ritivă de studiu și pentru deosebitul său mod de gândire.

Vechea zicală, că: „ingenia se tangunt“, cu drept cuvânt se poate aplica și în cazul de față. Ingeniosul Bărnuțiu descopere în distinsul discipul pe individul, care avea să fie chemat pentru a desevirși mari și laudabile fapte. Pentru aceea îl introduce în toate aspirațiunile sale și în toate criteriile idealului său național.

Chiar pentru idealul său mareț Bărnuțiu se bucura, din primul an al activității sale de profesor, în mod deosebit, de dragostea tinerimei studioase de la aceste școli. Nici unul înse dintre discipulii săi nu cuprindea acest sublim ideal cu atâta înclinațiune și adâncime, ca tinerul Papiu. Această împrejurare ne esplică admirația din partea acestuia pentru marele său dascăl, și iubirea dascălului față de înțelegătorul său discipul.

Admirația nuia și iubirea celui alături mai târziu, după 1848, trecută într-o sinceră și nobilă pretinie, manifestată mai ales pe timpul studiilor sale în drepturi, ce ambii le făceau la universitatea din Viena și Padua, pe cum și pe timpul petrecerilor lor în România.

Raportul dintre dascăl și discipul era ore cum o garanță pentru viitorul cestui din urmă. La îndemnul măiestrului său, tinerul Papiu cetesce mai multe opere de conținut filozofic și istoric, și învață limbi străine, pe cum limba germană, franceză și italiană, în cari și face progrese nimitore.¹⁾ Acestor studii, în special limbilor străine, mai târziu le-a luat într'adevăr folos foarte mare. Căci numai cu ajutorul limbilor străine putea să dureze mai târziu prea valorosul „tesaur de monumente istorice“.

Pentru talentul lumaat, pentru cunoștințele lingvistice și pentru naturelul serios și modest se bucura de mare viață nu numai la profesori, ci și la soții săi de studii cari bucuros recunoștea superioritatea lui și se supunea necondiționat vorbelor sale pline de puterea convingerii, pe cum reiesă și din următorul cas destul de caracteristic pentru a-ne câștiga o idee despre influința cea mare, ce o avea încă de pe acum asupra celor din jurul său.

Casul, ce vrem să-l comemorăm, s'a iscat dintr'un afer ivit între doi profesori, anume între profesorul de fizică Nicolae Marcu, bărbat erudit, înse certăreț și violent din cale afară, și între profesorul Dr. Iosif Pop, și acesta om talentat, „unul dintre cei mai geniali juriști ai timpului său“, dar chiar prin calitățile lui eminente prea exaltat.²⁾ În certa înverșunată Marcu își pierde cumpetul și într'un moment de repentină furie, se lasă a fi răpit la atacuri factice.

Firește, întâmplarea a produs senzație durerosă la toți Românii din Blaj, chiar și la tinerimea studioasă, pe care Papiu o adună în jurul său și o determină, să se pună în grevă contra lui Marcu.

La îndemnrile sale nici unul n'a mai voit să cerceteze prelegerile profesorului Marcu, care a fost în stare să atace într'o formă atât de brutală pe un coleg al său. Toți camerații se grupară în jurul lui, și nici la repetite amenințări ale superiorilor nu vreau, să cedeze, ast fel, că în urmă, în absența Episcopului Leményi, prepositul și vicariul general episcopesc Simeon Crainic, fu necesitat să institue alt profesor în locul lui Marcu, pe profesorul de matematică Ladislau Pop, acela care mai târziu ajunse la rangul de baron. Și numai după reînțorcerea Episcopului s'a restabilit éra-și statul cel vechi, nulificând tinerimei esamenul făcut cu Ladislau Pop și îndatorindu-o tot odată să-l facă din nou la profesorul Marcu.

Atunci i-s'a pus în vedere, drept pedeșă, lui Alexandru Papiu, că pe anul al doilea nu va mai fi primit în liceul episcopesc din Blaj.³⁾

Mărturisim, că numai cu un fel de repulsiune sufletéscă am dat loc acestei regretabile istorioare în cadrul girurilor noastre. Dar am făcut-o din următoarele motive: întâi să se vadă de aci, cât de mare era influința lui asupra cameraților săi; a doua pentru că istoria acesta ne arată și motivul pentru care Papiu pe anul al doilea de filozofie părăsește Blajul și merge la Cluj, unde rămâne și la studiile iuridice; și a treia pentru că acesta l-a determinat, să nu pășéscă pe cariera dorită a sfinței preoții, bine știind, că și de va cerca, nu va fi primit în seminarul teologic din Blaj.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Bațiu.

¹⁾ Vezi „Observatoriul“ din 1881, Nr. 6, pag. 22.

²⁾ Comunicat de canonicul Ioan Rusu.

³⁾ Comunicat de canonicul Ioan Rusu.

CRUMIRUL

sau
călăuzul prin deșert
de K. May.

(Continuare.)

Alergam așa de repede, ca și când noi am fi cei urmăriți. Armăsarul meu necheza de bucurie; din mișcările sale grațioase și saltătore se putea observa, că l-ar fi ușor să îndoiască celeritatea de acum. Dacă l-ași fi lăsat friu liber, în câte-va minute ași fi fost dispărut cu dînsul.

După un drum mai îndelungat, caii celor alături începură să spună și să sforăie; unul după altul rămăneau înapoi, și numai iapa lui Achmed nu arăta ostenală. Am trebuit să ne moderăm înțelea, dar în acest timp scurt totuși am parcurs o distanță însemnată. Șeicul nu mai putea de mânie, pentru slăbiciunea roșului său.

„Ai mai vădit tu vre-odată un cal ca acesta, care se promită atât de mult și totuși să fie așa de amarit?” mă întrebă el. „El a fost cel mai bun dintre caii mei, dar de astăzi are în sine pe dracul, cu toate spiritele rele ale iadului. Dar pentru aceea el totuși va trebui să fugă, până ce cade jos!”

„Atunci vei lua șena în spate și vei încerca, dacă pe picioarele tale proprii vei putea înainta mai repede. O șeicule, cel ce să grăbească, nu tot de una este și cel mai inteligent!”

„Îți bați joc de mine, effendi!”

„Nici de cum, pentru că și mie-mi este neplăcut, că calul tău îți denegă serviciul. Tu ar fi trebuit să călărești cu mine înaintea oamenilor tăi; acum înseamnă numai trei inși mai sînt, cari pot face lucrul acesta.”

„Cine?”

„Eu, Achmed și cel mult încă englezul.”

„Effendi, nu ne părăsi! Nu scim, ce ni-se poate întâmpla, dacă tu ești înaintea noastră; afară de aceea foarte ușor îți putem perde urma.”

„La tot cazul înseamnă e mai bine, dacă

M'am întrerupt, fiind că la dreapta noastră se iviră doi călăreți, cari la vederea noastră se opriră tresărind și dispărură așa de repede, pe cum se arătară.

„Ce fel de oameni au fost aceia?” întrebai eu.

„Beni Șerehu ori Khamemssa”, răspunse șeicul.

„Acesta este neplăcut; dar poți că ei sînt singuri și ast fel rămănem neconturbați. Să grăbim!”

Dar deja după zece minute, la dreapta noastră se ivi un nor de praf, din dărătul căruia se putea presupune un număr însemnat de călăreți. La început ei se țînură paralel cu noi, după aceea înseamnă se puseră în reperiune mai mare, pentru a ne închide drumul.

„Sînt acestia inimiți, sir?” mă întrebă englezul.

„Posibil.”

„High-day! În sfîrșit o aventură! N'am zis eu, că nu trebuie de cât ca cine-va să călătorească cu dta, și îndată pășește ceva? Am o pușcă cu două țevi, două pistole și două revolve, așa dar opt-sprezece pușcături, fără a computa și cuțitul. Va fi o treabă excelentă, zeu!”

„Nu te bucura prea de timpuriu, sir”, zisei eu. „Ținta noastră este, să prindem pe crumir și ast fel trebuie să căutăm a încunjura ori ce pierdere de timp și ori ce luptă.”

„Well, adevărat! Înse trecînd pe lângă ei, totuși vom putea pușca puțin. Nu?”

„Nu cred că ne vor sili la acesta!”

Acum trupa de călăreți, închidîndu-ne drumul se opri. Era o ceată însemnată; puteau fi peste o sută de capete. Conducătorul lor așezîndu-se la o ȳre-și care depărtare dinaintea oamenilor săi, aștepta sosirea noastră. Șeicul Ali-en-Nurabi demăndă oamenii săi să se oprească și înaintă către conducător. Eu îl însoții.

„Cunosc pe acest străin?” l'am întrebat.

„Numai acum îl vîd fața, și acum îl recunosc.”

„Cine este?”

„Un inimiț; este Hamram-el-Zagal (eroul), cel mai crud șeic al Khamemssa-ilor. L'am vădit în Ain Juhsuf și în Segrid. El pretinde tribut de la toți, cari calcă pe ȳntul său, și care nu pôte da nimic, trebuie să se lupte cu dînsul. El a ucis deja pe mulți bărbați, cari nu l-au putut plăti tributul. De la noi va pretinde un dar mare.”

„Cum să socotesce mărimea acestui tribut?”

„După bogăția călătorilor și după numărul oamenilor.”

„Veți, dacă ai fi luat numai douăzeci de bărbați în loc de șesezeci, am scăpa mai ieftin.”

„Eu nu plătesc nimic!”

„Gîndesce-te înse, că n'avem timp de pierdut, și ei sînt încă odată așa de mulți ca noi.”

„Ți-e frică, effendi?”

„Bah!”

Acum sosirăm lângă șeicul Hamram.

„Sallam aleikum!” salută Ali-en-Nurabi, oprindu-și calul.

„Cine ești tu?” întrebă inimițul, fără ca să resalute.

„Nu mă mai cunosc? Eu sum Ali-en-Nurabi, șeicul Racba-ilor din despărțimintul Uelad Sebira.”

„Er eu sum Hamram-el-Zagal, Ben Hagi Abbas er Rumir Ibn Șehab Abil Assaleth Abu Tabari-el-Faraj. Eu sum domnul și conducătorul acestor bravi războinici din tribul Khamemssa și te întreb că ce cauți aci pe ȳntul nostru?”

„Noi urmărim pe un tâlhar, care a furat iapa mea favorită, cămila mea cea mai bună și pe fca mea, și te rugăm a ne permite, să trecem prin ȳntul tău.”

„Cine lasă a i-se fura iapa, cămila și fca sa, acela nu este vrednic, de cât ca acele să-l fie furate. N'au Uelad Sebira-ii ochi ca să vîdă, și urechi ca să audă? Cine vrea să trecă prin țara mea, acela trebuie să plătească tributul.”

„Cât pretinzi?”

„Cine este tâlharul pe care-l urmărești?”

„Saadis-el-Chabir, crumirul din despărțimintul ed-Dedmaca. El mai are cu sine mai mulți călăreți, cari aparțin tribului Hamema.”

„Saadis-el-Chabir a trecut pe aci și noi am vorbit cu el. N'are nici o pradă la sine. El este prietinel meu. Vei trebui să plătești foarte mult, dacă vrei să treci înainte.”

Acest brav Khamemssa mința. Dacă el într'adevăr s'ar fi întîlnit cu crumirul, atunci ași fi recunoscut acesta de pe urme. De altmintrelea el făcea impresiunea unui om dur și sêlbatic. Umeri lați, construcțiune musculară, el era cu un cap mai înalt de cât ȳmenii săi. Un adevărat uriaș. Înarmat era cu două fiinte, un pumnal, un pistol, o secure și mai multe săgeți. La vederea lui și un om curajos trebuia să fie îngrijat.

„Cât pretinzi?” se informă șeicul Ali.

„Cine este bărbatul de lângă tine?”

„Un emir din țara francilor.”

„Un giaur? Allah să-l prăpădescă! Dar bărbatul care stă colo dinaintea alor tăi?”

„Un emir din Anglia.”

„Încă un necredincios? Allah să-l zdrobescă! Aseultă, ce-ți spun: Fie care dintre oamenii tăi plătesc câte o ȳia; tu dai douăzeci de oi și fie care dintre giauri câte cincizeci de oi.”

„Aceste sînt aproape două sute de oi; atîta nu-ți pot plăti, chiar și dacă ași avea la mine atîtea animale.”

„Atunci plătești pe jumătate și te întorci înapoi.”

„Tu pretinzi tributul și dacă ne reîntorcem?”

„Crești că ve lasă să-mi scăpați în cinste?”

„Mai lasă ceva din pretensiunea ta!”

„Nici cu o singură ȳie! Ce a zis odată Hamram-el-Zagal, aceea stă. Ori dora vrei să te lupți cu mine?”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Toma de Kempis: *Imitațiunea lui Christos*, tradusă după originalul latin de P. N. Urmată de un adaus cu rugăciuni. Bacău 1902. pag. 362-87. prețul 1 leu. Cartea e tipărită cu aprobarea P. S. Episcop de Iași Dominic, care spune următoarele: „După Evanghelie și după catechism... nu există nici o carte, a cărei cetire am puté-o recomanda mai mult credincioșilor, de cât *Imitațiunea lui Christos*. Fericii cei ce vor ceti-o cu rivnă și-și vor da silința de a pune în practică învățăturile ei.” Față cu aceste elocvente cuvinte ale P. S. Episcop de Iași, noi nu mai avem nimic de adaus. Cărticea acesta prețioasă e tradusă în toate limbile din lume și răspândită în mil și mil de esemplare. O recomandăm cu totă căldura, avînd și un format foarte potrivit și manual.

Dr. Isidor Marcu: *Teologia pastorală*, vol. I. *Didactica pastorală*. Blaj 1902. Opul acesta, pregătit spre a fi manual pentru teologi, pôte fi întrebunțat cu deplin succes de toți păstorii sufletesci, a căror datorință

de căpetenie e propunerea cu graiul viu a eternelor învățături creștine. Singuraticii paragrafi sînt foarte acomodati pentru exercitiul spirituale și meditațiunii. O mulțime de exemple potrivite scose din cei mai celebri scriitori, ilustrează regulile oratoriei. Opul de 415 pag. form. 8° mare e aprobat de Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc și recomandat clerului spre a fi procurat pentru bibliotecile parohiale.

N. Pilția: **Curs sistematic de gramatica limbii române.** Intocmit de Niculae Sulica, prof. gimn. Partea I. Etimologia, Brașov 1902. prețul 1 cor. 80 bani. Se poate procura de la librăria Zeidner, în a cărei editură a apărut.

„Sămănătorul”. Nr. 29. cu următorul sumar: Ștrecarul văilor (poesie). G. Coșbuc. — Bădița Gilcă, Jan-Bart. — Dimineața (poesie). Artur Stavri. — Un alt proces Caragiale, II. Chendi. — Populară ungurească, Măghiran. — Pămînt și apă, C. Hodoș. — Pe țarm. Arătare, traduceri de D. Anghel și St. O. Iosif. — Ștefan cel Mare și Hatmanul, S. Chirileanu. — Apus (poesie), I. Darie. — Cărți și reviste. * * * Răspunsuri. Red. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an.

Prof. Dr. Ioan Rațiu: **Viața și operele lui Andrei Murășan.** Studiū istoric-literar. Blaș 1900. Prețul 2 cor.

Prof. Dr. Ioan Rațiu: **Poesia idilică.** Studiū. Blaș 1901. Prețul 1 cor.

Dr. Ambrosiu Chețianu: **Geografie pentru clasele II gimnasiale și reale, partea II. Europa, Asia și Africa,** Blaș 1902 pag. 68 prețul 1 cor. Manual pregătit după cel mai nou plan ministerial.

Posta „Unirii”.

E. C. Am primit cu vil mulțumite; partea spirituală încă n'a sosit. Posibil să leă și ea parte. Și până atunci te vom ține în minte.

I. G. Pentru numărul acesta n'a mai fost loc. Vom vedea în cel viitor.

I. H. Pote nu te superi, dacă ți schimbăm puțin forma, așa cum s'a trimis, p. re. fôrte curiosă.

I. M. Vom folosi ceea trimise pe cînd s'a potri mai bine. Destul de rêu, dacă e fapt ceea ce ne scrieți.

I. P. Vê mulțumesc pentru ceea comunicate, pe o cam dată nu mi trebuie nimic, de cât dora „Imnuri religioase” de Negruzzi, vol. I. II. sau dacă se retipăresc în ediție nouă vom mai aștepta.

Redacții de la „Telegraful”. Recomandați colaboratorilor Dvôstre să mai cetescă câte ceva de prin gramatică, pe la conjugăți, pôte le-ar prinde bine și nu s'ar mai acăța așa dia senin de noi.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

259 v. număr (42) 1-1
1902.

Arveresi hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhirrê teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényezék 1901. évi 4846. polg. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd

által képviselt Patria hitelintézet javára Saldorf Vlád P. Juon és Balta Jnon ellen 53 kor. — fil. s jár. erejéig 1901. évi Augusztus hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 2980 kor. — filerre becsült következô ingóságok u. m.: Vlád P. Juonná: 2 ökör. 100 kalangya buza, 8 szekér széna, 1 ökör szekér; Balta Juonná: 4 hámos ló, 2 bival. 70 kalangya buza, 1 ló szekér nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szentágotai kir. járás-bíróság 1901-ik évi V. 114/9. számú végzése folytán 53 kor. — fil. tôkekövetelés. ennek 1900. évi Január hó 28-ik napjától járó 6% kamatai. és eddig összesen 39 kor. 60 fillérben bírôilag már megállapított költségek erejéig a végrehajtást szenvedettek lakásán Saldorf községében leendő eszközésére 1902 évi Nov. hó 13 napjának délelôtti 11 órája határidôül kitûzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígêrônek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendô ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentágotán 1902. évi Oktober hó 23-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. jbirósági végrehajtó.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1902.

Budapesta—Predeal				Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș														
Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat											
10—		8.50	2.10	pl. Viena	sos.	1.50	1.50	6.20	2.21	4.49	11.14	7.10	pl. Copșa mică	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
9.—	6.50	5.45	9.15	Budapesta		7.10	9.35	6.40	3.50	6.36	12.42	8.50	Ocna	sos.	4.52	8.15	1.34	11.01
11.56		9.02	11.12	Szolnok		3.37	5.32	3.46	4.12	7.04	1.04	9.15	sos.) Sibiu	{ pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
2.14		11.33	12.47	P. Ladány		12.54	3.56	1.13	tr. m.				pl.)					
3.49		1.48	2.11	Oradea-mare	{ pl.	11.04	2.38	11.36	4.58									
4.10		2.06	2.18	Mező-Telegd	{ sos.	10.44	2.32	11.15	5.23									
4.50		3.04	2.51	Rév		10.07	2.03	10.49	6.15									
5.33		3.50	3.26	Bratca		9.32	1.37	10.19	8.34									
5.56		4.14		Ciucia		9.11		9.55										
6.42		5.02	4.16	B. Huiedin		8.37	12.55	9.24										
7.23		5.49	4.52	Ghârbău		7.58	12.23	8.48	4.—	9.06	4.25							
8.11		6.42		Cluj	{ pl.	6.59		7.50	5.01	10.29	5.39							
8.32		7.12	5.55	Apahida	{ sos.	6.17	11.10	7.18	6.57	12.48	7.19							
8.54		8.30	6.11	Ghiriș		5.41	10.50	6.46	7.55	1.55								
9.11		8.59	6.27	Cucerdea	{ pl.	5.22		6.27	8.47	3.02								
10.17		10.29	7.26	Uîora	{ sos.	3.54	9.29	5.12	9.24	3.52								
10.47		11.16	7.50	Vințul de sus		3.11	9.—	4.43	10.14	4.55								
10.56		11.31	7.52	Aiud		3.02	8.55	4.33										
11.09		11.40		Teiuș	{ pl.	2.56		4.27	3.16	8.10	9.10	1.25						
11.12		11.50		Crăciunel	{ sos.	2.49		4.20	8.57	8.51	9.51	2.17						
11.34		12.20	8.16	Blaș-Küküllőszög		2.27	8.29	3.59	4.44	9.40	10.35	3.14						
11.52		12.46	8.32	Micăsasa		2.05	8.12	3.38	5.34	10.30	11.27	4.17						
12.24		5.10	1.48	Copșa-mică	{ pl.	1.47	11.11	8.00	5.45	10.42		4.42						
12.53		2.20		Mediaș	{ sos.	1.11		2.36	7.14	12.16		6.11						
1.02	5.40	3.29	9.04	Elisabetopol		12.58	10.47	7.34										
1.45		3.11	9.31	Sighișoara	{ pl.	12.06		7.08										
2.01	6.19	5.27	9.43	Hașfalău	{ sos.	11.45	10.14	6.56										
2.15	6.21	3.32	9.47	Homorod		11.09	10.18	6.50										
2.33	6.37	4.08	10.01	Agostonfalva		10.53	10.01	6.37										
3.04	6.57	4.45	10.25	Apăța		10.24	9.42	6.16										
3.40	7.21	5.27	10.53	Feldióra		9.48	9.19	5.49										
3.47	7.28	5.43	11.—	Brașov	{ pl.	9.02	9.12	5.42										
4.03	7.40	6.08	11.14	Timiș	{ sos.	8.43	9.01	5.28										
5.28	8.35	7.52	12.26	Predeal		7.30	8.08	4.23										
6.03		8.32	12.56	București		6.49		3.50										
6.34	9.17	9.09	1.16			6.27	7.29	3.35										
7.10	9.35	9.40	1.35			5.56	7.10	3.15										
7.50	10.04	10.25	2.09			5.20	7.45	2.45										
3.55		2.19						2.18										
4.40		3.01						1.42										
5.10		3.31						1.17										
11.55		9.10						9.15										

Notă: Orele însemnate în stînga stațiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnăză orele de noapte.